

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України Кучая Олександра Володимировича про дисертаційну роботу Ху Ює «Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки. Своєчасність започаткованого дослідження зумовлена всезростаючим значенням дизайнерських практик як у світовому економічному розвитку, так і в економіці України, тому в наш час широкого вжитку набуло поняття «дизайн».

Виходячи з твердження, що мистецтво дизайну є однією з найважливіших сфер сучасної художньої культури, специфічною формою художнього відображення та пізнання світу, актуальність досліджуваної Ху Ює теми не викликає сумнівів, адже Україна – держава багатокультурна, що, у свою чергу, актуалізує необхідність розроблення та впровадження нової моделі підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій, котра передбачала б не лише засвоєння студентами фахових знань та відповідних умінь і навичок, а й розвивала б в них власне ставлення до дизайнерської діяльності, сприяла б розвитку особистісного досвіду щодо використання продуктивних технологій в соціокультурному середовищі. З огляду на це обрана ХУ ЮЄ тема є актуальною, а дослідження своєчасним.

Дослідження виконано відповідно до наукової теми кафедри педагогіки «Мультиплікативна парадигма професійного становлення фахівців» (№ 0114U007157), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 5 від 28.12.2017 р.).

Наукова новизна результатів дослідження

Виконана робота дає вагомий приріст нових знань як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях щодо підготовки майбутніх учителів

образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій.

Поміж найсуттєвіших отриманих наукових результатів слід зазначити такі: вперше: розкрито сутність і компонентну структуру феномена «підготовленість майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності»; розроблено критерії із відповідними показниками для визначення рівнів підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності. Визначено і схарактеризовано рівні (високий, середній і низький) підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності. Визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій: інтеграційна спрямованість фахових дисциплін на залучення майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; створення розвивального інформаційно-продуктивного середовища у процесі підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; стимулювання творчої активності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до використання продуктивних технологій у процесі дизайнерської діяльності. Розроблено модель підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій. Удосконалено змістові характеристики поняттєво-категоріального апарату дослідження; уточнено сутність понять «дизайн», «дизайнерська діяльність», «підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності», «продуктивні технології». Набули подальшого розвитку зміст і методика підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтування обраної теми дисертації є методологічно, теоретично й технологічно переконливим, а сукупність завдань для її вирішення сприяє розкриттю проблеми та досягненню мети дослідження. Аналіз основних положень дослідження переконливо свідчить про досягнення мети і розв'язання всіх його завдань; зміст роботи відповідає поставленій меті та завданням; висновкам, представленим у дисертації, властиві повнота та логічність викладу, належний рівень обґрунтованості й об'єктивності.

Дисертантка у строгій послідовності дотримується логіки наукового пошуку, коректно формулює науковий апарат, визначає мету й завдання роботи, використовує адекватні методи дослідження, що дозволило їй

досягнути поставлених цілей і виконання завдань. Науково-пошукові дії мають обґрунтований характер, відповідають теорії і методології наукового дослідження. Дисертанткою цілісно й системно досліджено проблему підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Авторкою на високому науковому рівні обґрунтовано та реалізовано структурно-логічний підхід до побудови дослідження. Якість роботи забезпечується її науковою новизною.

Слід відзначити глибокі знання авторки дослідження з виучуваної проблеми, що дало їй змогу різнобічно й досить коректно аналізувати, з'ясувати й узагальнювати основні теоретичні позиції дисертації. З цією метою авторка використовувала низку методів дослідження: *теоретичні*: вивчення психолого-педагогічної, методичної літератури з питань підготовки майбутніх учителів; аналіз нормативних документів для визначення стану проблеми підготовки здобувачів вищої освіти до дизайнерської діяльності і теоретичного обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують її ефективність; *емпіричні*: педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, тестування, вивчення результатів навчальної діяльності студентів для виявлення суперечностей у змісті, методах та формах фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, дослідження рівнів підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; педагогічний (констатувальний, формувальний і контрольний) експеримент для перевірки дієвості педагогічних умов і методики підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; *математичні*: кількісний та якісний аналіз експериментальних даних, їх статистична обробка.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Структура, зміст, результати дослідження, основні висновки, викладені в анотації, відповідають і відображають основні положення дисертації та монографії. Основний текст дисертації представлено у вступі, трьох розділах, висновках до розділів та загальних висновках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, проаналізовано стан досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній науці й аспекти її реалізації в освітній практиці, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено відомості про апробацію результатів.

У першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами

продуктивних технологій» розкрито теоретико-методологічні засади опрацювання проблеми. Визначено, що дизайнерська діяльність є способом організації предметно-просторового середовища на засадах технічної естетики та художньо-проектної конструктивної творчості; забезпечується орієнтацією на творче вирішення професійних завдань (художнє оформлення, проектування, конструювання, естетизація); базується на креативності та творчому потенціалі фахівця, його здатності усвідомлювати себе суб'єктом мистецького впливу. Дано авторські визначення: продуктивних технологій в контексті підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності та підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності. До структури підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності віднесено: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-технологічний, креативний і оцінно-рефлексійний компоненти.

У другому розділі «Критеріальний підхід у підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій» описано стан підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій у сучасних ЗВО, обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій. Кількісні та якісні показники, отримані на констатувальному етапі, дали можливість зробити висновок про те, що у майбутніх учителів образотворчого мистецтва переважають загальнопрофесійні та спеціальні технологічні ознаки підготовленості. Отримані результати дослідження зумовили вибір формувальних засобів реалізації теоретично обґрунтованих змісту і методики дизайнерської діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами продуктивних технологій. Визначено педагогічні умови, що забезпечують підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій: інтеграційна спрямованість фахових дисциплін на залучення майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; створення розвивального інформаційно-продуктивного середовища у процесі підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності; стимулювання творчої активності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до використання продуктивних технологій у процесі дизайнерської діяльності.

У третьому розділі «Експериментальна робота із формування підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до

дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій» описано логіку та процедуру здійснення експериментального дослідження процесу формування підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій. Розроблено й апробовано модель та експериментальну методику формування підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій (ціннісно-орієнтаційний, змістовно-діяльнісний і коригувально-творчий етапи). Проведення діагностування з метою вимірювання рівнів підготовленості майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій до та після реалізації педагогічних умов, моделі й методики довело значні позитивні зрушення у студентів експериментальної групи на відміну від контрольної, де навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва здійснювалось за стандартною програмою.

Висновки до розділів та загальні висновки до роботи характеризуються вдалим структуруванням, чіткістю та виваженістю наукових положень, достатнім відображенням у опублікованих роботах – фахових статтях, матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. Дисертація належно представлена додатками, які засвідчують теоретичний пошук і практичну реалізацію проблеми дослідження.

Заслуговує на увагу **практичне значення результатів** дисертаційного дослідження, яке полягає в розробленні й апробації діагностувальної та експериментальної методик підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій; елективного курсу «Мистецтво дизайну», (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (образотворче мистецтво) та його методичного забезпечення; розроблено диспути, дискусії, прес-конференції, конкурси, майстер-класи, професійно спрямовані рольові та ділові ігри і вправи, комплекс педагогічних ситуацій і задач, спрямованих на підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій.

Положення дисертації апробовано під час проведення педагогічного експерименту, а також шляхом оприлюднення теоретичних і практичних висновків й узагальнень на міжнародних й усеукраїнських науково-практичних конференціях. Засадничі положення оприлюднено на семінарах для викладачів закладів вищої освіти, молодих учених, аспірантів, учителів шкіл і позашкільних закладів.

Аналіз дисертації свідчить про наукову добросовісність авторки науково-педагогічного дослідження стосовно вивчення наукової літератури, виокремлення найбільш суттєвих наукових позицій, які стали домінуючими в обґрунтуванні власного наукового підходу до розв'язання актуальної дидактичної проблеми, що дало змогу їй визначити новизну своїх поглядів на відому проблему в педагогіці. Висновки до кожного розділу та загальні висновки до дисертації мають узагальнювальний аналітичний характер. Дисертація справляє позитивне враження і має самостійний завершений характер.

Виклад матеріалу в дисертаційній роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Текст дисертації є завершеним і цілісним.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Основні результати дослідження Ху Ює опубліковано у 6 працях автора, із них: 3 статті у фахових виданнях України, 1 стаття – у науковому періодичному виданні інших країн (Польща); 2 – апробаційного характеру.

Публікації висвітлюють основні наукові положення дисертації, зокрема ті, які автор виносить на захист. Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567. Отже, вірогідність та обґрунтованість результатів дослідження забезпечена методологічною й теоретичною обґрунтованістю його вихідних положень, відповідністю комплексу методів об'єктові, предметові, меті й завданням дослідження, аналізом значного масиву нормативних документів, позитивною оцінкою впровадження результатів дослідження в освітню практику, відображеною в довідках про таке впровадження.

Матеріали дослідження можуть бути використані в процесі розроблення фахових методик, навчально-методичних посібників і рекомендацій; для оновлення змісту лекційних курсів та завдань педагогічної практики, обґрунтування нових методик їх викладання у закладах вищої освіти й у системі підвищення кваліфікації учителів.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та в опублікованих працях

Викликає схвалення повнота викладення основних положень і результатів дослідження, що забезпечується їх широкою апробацією шляхом виступів на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Концептуальні положення роботи *впроваджено* в практику діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка про впровадження № 688/30-1 від 28.09.2021 р.), ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет» (довідка про впровадження № 09/1-206/3 від 26.10.2021 р.), Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського (довідка про впровадження № 01/10-210 від 16.09.2021 р.), Мукачівського державного університету (довідка про впровадження № 775 від 16.10.2021 р.).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

В цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень і зауважень до змісту роботи.

1. Варто було б у роботі більше уваги приділити методичним засадам підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій та відобразити ці засади у розробленій авторкою моделі.

2. Варто було б у тексті дисертації приділити увагу розробці методики використання комп'ютерної графіки при викладенні основ дизайну у середній та профільній школі й використанню елементів художнього проектування у діяльності студентів.

3. На нашу думку, даючи авторське визначення продуктивних технологій в контексті підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності як системи створення майбутніми педагогами-художниками професійно-значущої персональної художньо-педагогічної продукції з яскраво вираженим дизайнерським контекстом варто було б чіткіше, можливо у вигляді схеми, представити саму систему.

4. Вважаю, що представлена автором модель підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій не повністю відбиває зміст усіх запропонованих і реалізованих заходів. На наш погляд, її варто було б доповнити організаційним блоком, до якого включити організаційні заходи та розробку відповідного навчально-методичного забезпечення.

5. Доцільно було б окремим підрозділом укласти методичні рекомендації на засадах результатів дослідно-експериментальної роботи з підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій.

Зазначені побажання не понижують високу оцінку дисертації і мають дискусійний характер.

Загальний висновок

Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Ху Ює «Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до дизайнерської діяльності засобами продуктивних технологій» є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які дали змогу авторці здійснити комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання з теорії навчання.

За змістом, обсягом, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю, оформленням та повнотою викладу дисертаційне дослідження заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrowanogo в міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор – ХУ ЮЄ – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

О. В. Кучай
О. В. Кучай

